

Personalets opplevelse med de yngste barna ute

Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse opplevelsene?

Victoria Elise Vinje Brist

Kandidatnummer: 41

Bacheloroppgave

BNBAC3900

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning.....	3
1.1	Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	3
1.1.1	Samfunnsmessig begrunnelse for valg av tema.....	3
1.1.2	Personlig begrunnelse for valg av tema	4
1.2	Oppgavens oppbygging	5
2.0	Teori.....	6
2.1	Barns kroppslighet	6
2.2	Vær og bekledning	7
2.3	Voksenrollen.....	8
2.4	Lekemiljøet ute	10
3.0	Metode.....	11
3.1	Valg av metode	11
3.2	Planlegging av datainnsamling og adgang til felten.....	12
3.3	Utvalg av informanter	13
3.4	Beskrivelse av gjennomføring	13
3.5	Analysen.....	14
3.6	Kvalitetsvurderinger og metodekritikk.....	14
3.7	Etiske retningslinjer.....	16
4.0	Presentasjon av funn og drøfting	17
4.1	Hvordan personalet opplever å arbeide med de yngste barna ute	17
4.2	Faktorer som kan påvirke opplevelsene	18
4.2.1	Egne erfaringer med friluftsliv	18
4.2.2	Lekemiljøet ute.....	19
4.2.3	Vær og bekledning	21
4.2.4	Barns kroppslighet.....	23
4.2.5	Sikkerhet	24
5.0	Oppsummering og avslutning.....	26
6.0	Referanseliste.....	28

7.0 Vedlegg	30
7.1 Vedlegg 1: Spørreskjema.....	30
7.2 Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema	34

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

1.1.1 Samfunnsmessig begrunnelse for valg av tema

Ifølge Statisk Sentralbyrå, gikk 87 prosent av ett- og toåringer i Norge i barnehage i 2022 (Bjørkli, 2022, referert i Neegaard, 2022, s. 69). Ifølge Rammeplan for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 34) skal personalet legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og naturen skal benyttes som arena for lek, undring, utforskning og læring. Barna skal også få positive opplevelser med friluftsliv hele året (2017, s. 33). De yngste barna blir ikke nevnt spesifikt i rammeplanen ifølge eksemplene, og kan også ha manglende verbalspråk for å kunne uttrykke deres ønsker og behov (Neegaard, 2022, s. 69). Jørgensen (2018, s. 263) hevder også at de yngste barna kan bli ekskludert fra mulighetene for fysisk aktivitet og muligheten til å utforske utemiljøet. Dermed er det personalet som har en avgjørende rolle for at friluftsliv blir en naturlig del av deres barnehagehverdag (Neegaard, 2022, s. 69).

Jørgensen (2018, s. 263) trekker fram at de yngste barna gjerne blir mer passive ute. Spesielt ved vinterstid blir de sittende stille ute på grunn av mye klær, og mangel på voksne som kan støtte og bidra til fysisk aktivitet (Jonassen, 2017, referert i Jørgensen, 2018, s. 263). Dermed trenger de yngste barna mer oppmerksomhet, og både bevegelsesmiljøet og de voksne er betydningsfulle for å fremme de yngste barnas muligheter for bevegelse (Jørgensen, 2018, s. 263). Neegaard (2022, s. 69) nevner også at det er mer fokus på begrensingene enn mulighetene i arbeid med de yngste barnas friluftsliv, for eksempel på grunn av bleieskift, søvn, mangel på tid, og fremkommelighet.

Etter å ha undersøkt forskrift om rammeplanen for barnehagelærerutdanningen (Kunnskapsdepartementet, 2012) kan det gi en indikasjon om mindre fokus på de yngste barna, natur og disse to områdene kombinert. På studieplanen for barnehagelærerutdanningen (2012, § 3) er det 20 studiepoeng viet til Natur, helse og bevegelse på 1.året på barnehagelærerutdanningen, fordelt på et studieløp over tre år. I tillegg, om en søker opp «natur» er det eneste læringsutbyttet som trekker fram natur at kandidaten: «kan fremme kreative prosesser og kultur- og naturopplevelser, med fokus på barns skapende aktivitet, helhetlige læring og opplevelse av mestring» (2012, § 2). Søker en opp «de yngste» eller «småbarn» er det ingen læringsutbytter som retter seg kun mot denne aldersgruppen.

Likevel er det flere positive sider ved å være ute. Gjennom en forskningsrapport *Ute på dagis* (Grahn et al., 1997, referert i Storli, 2018, s. 351) blir det hevdet at barn som er mye i naturmiljø konsentrerer seg bedre, er mindre syke, har bedre motorikk, og har en mer utviklet lek enn barn som tilbringer mer tid innendørs eller ikke har tilgang til natur. Altså er det forsket på nytteverdien av å tilbringe tid ute, noe også de yngste barna skal få muligheten til å oppleve.

1.1.2 Personlig begrunnelse for valg av tema

Det som har vekket interessen min rundt dette teamet, er de erfaringene jeg har gjort meg i løpet av studiet. Oppfatningen min er at personalet synes det er utfordrende å være ute med de yngste barna, og dette er noe jeg selv har kjent på. Siste praksisperiode på studiet ble tilbrakt hos en småbarnsavdeling, hvor jeg skulle sette i gang et utviklingsarbeid. Ettersom jeg er student med fordypningen natur- og friluftsliv, skulle utviklingsarbeidet helst ha tilknytning til dette området. Derfor ønsket jeg at ett-åringene skulle tilbringe mer tid ute, og gjerne komme oss på noen turer. Det resulterte i at flere hindringer ble aktuelle, som at ikke alle barna går, rutinene til småbarn, og at tiden ikke alltid strekker til på grunn av påkledning. Noen ansatte løftet også opp utfordringer med å strekke til hos alle barna ute, spesielt når flere avdelinger og større barn er ute. En annen utfordring som ble aktuell var å skape gode naturopplevelser dersom en ikke har mye erfaringer med dette.

Ettersom at jeg har hatt fordypningen natur- og friluftsliv, har det gitt meg verdier som vektlegger å benytte uterommet tidlig sammen med barna. Likevel opplever jeg underveis i studiet at det har vært større fokus på de største barna enn de yngste, noe som nevnt tidligere, kan gjenspeiles i hvilken grad dette vektlegges i utdanningen (Kunnskapsdepartementet, 2012). Som pedagog med ekstra kunnskaper innenfor natur- og friluftsliv, kan det bli utfordrende å fremme betydningen av å være ute med de yngste barna med et personale som ikke deler samme verdier, eller av andre grunner ikke trives ute. I tillegg kan en begrenses av at dette har hatt mindre fokus i utdanningen, for oss som kommende barnehagelærere og pedagogiske ledere. Kanskje er én av tingene som påvirker opplevelsen av å være ute med de yngste nettopp at en mangler kunnskapen, og ikke har fått tilegnet seg erfaringer i å tenke annerledes med de yngste gjennom utdanningsløpet. På grunnlag av erfaringene og oppfatningen jeg har fått gjennom studiet, opplever jeg dette som en spennende tematikk å undersøke nærmere.

Disse refleksjonene har resultert i følgende problemstilling:

«Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse opplevelsene?»

1.2 Oppgavens oppbygging

Først i bacheloroppgaven er en presentasjon av temaet, problemstillingen, og en samfunnsfaglig og personlig begrunnelse for valget. Deretter vil jeg redegjøre for teorien som jeg har funnet relevant i forhold til problemstillingen, og videre ta for meg metoden jeg har anvendt for å belyse problemstillingen, samt gjennomføringen og andre valg som har blitt gjort knyttet til metoden. Videre skal jeg drøfte problemstillingen i lys av datamaterialet og teorien jeg har lagt fram. For å avslutte vil jeg gi en oppsummering av oppgaven.

2.0 Teori

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for det teoretiske grunnlaget som kan være relevant for å belyse den valgte problemstillingen: «*Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse opplevelsene?*». Teorien vil deles opp i ulike kategorier for å skape oversikt og struktur i kapittelet. Teorien vil knyttes opp mot presentasjon av funn og drøfting.

2.1 Barns kroppslighet

Ifølge Merleau-Ponty (1962) er bevegelse meningen, og det som gir grunnleggende mening til livet vårt i verden (Løkken, 2018, s. 45). Merleau-Ponty er opptatt av tanke og språk som kroppslig i samme grad som for eksempel fysisk aktivitet, ettersom tanker og ord bor i kroppen vår. Gjennom kroppen vår, snakker, føler, tenker og opplever vi, og alt dette forstås ifølge Merleau-Ponty som kroppslig bevegelse på flere områder, blant annet mentalt og intellektuelt. Merleau-Ponty anser bevegelse som grunnleggende, og at mennesker derfor har en naturlig trang til å bevege seg (2018, s. 45).

Det Merleau-Ponty definerer som kroppssubjektet er den handlekraftige menneskekroppen, hvor vi finner oss til rette og forstår vårt liv i verden som menneskekropp i bevegelse (Løkken, 2018, s. 46). Videre hevder Merleau-Ponty at ved å selv bevege oss, beveger vi også andre, slik at vi både er subjekt og objekt samtidig. Gjennom å samhandle med andre, tilbyr vi vårt eget perspektiv på andre, og får også et perspektiv på oss selv utenfra. I slike møter med andre mennesker, dannes vi som mennesker (2018, s. 46).

Filosofien til Merleau-Ponty løfter også fram persepsjon som nøkkelord (Løkken, 2018, s. 47). Menneskets direkte erfaring og opplevelse i verden foregår i kroppens persepsjon. Persepsjon omhandler den informasjonen og de opplevelsene vi får gjennom sansene, og hvordan vi umiddelbart tolker dette (Haugen et al., 2013, s. 18). Med persepsjon mener Merleau-Ponty at vi forstår gjennom kroppen, uten at vi tenker at vi forstår. Små barn er i samhandling uten å trenge å sette ord på det (Løkken, 2018, s. 49).

Moser (2018, s. 27) velger å beskrive kroppslighet som måten mennesker er på i verden. Ikke bare fungerer kroppen som et verktøy for bevegelse og å endre omgivelsene sine. Det er nemlig slik at barn gjennom kroppen erfarer og skaper seg selv, det fysiske og det sosiale miljøet, noe som også stemmer med Merleau-Pontys filosofi om bevegelse og kroppen. Moser (2018, s. 33) hevder at barn gjennom å erobre kroppen, tilegner seg verden. Hagen og Lysklett (2013, s. 157) understreker også at det å ikke mestre kroppen, kan forårsake at en blir begrenset kognitivt og sosialt. Fysisk aktivitet er essensielt for at barn skal utvikle en naturlig og sunn kropp, og for å opparbeide en god kontroll over egen kropp, kreves det øving. På bakgrunn av dette, bør barna få muligheter til fysisk aktivitet daglig både inne og ute i egnede miljøer. Norge har masse natur som kan fungere som arena for små barn å boltre seg og oppdage utfordringer i (2013, s. 157). Ifølge Storli (2018, s. 356) har variert fysisk aktivitet ute stor betydning for utvikling av motorikken siden uteområdet åpner for nye bevegelsesmuligheter. Samtidig stiller det større krav til barnas bevegelsesevne siden underlaget og terrenget kan være ujevnt og kupert, samt forandre karakter på kort tid.

De yngstes motoriske ferdighetsnivå vil variere i stor grad (Storli, 2018, s. 356). Eksempelvis påvirkes motorisk utvikling av arv og modning, barnets naturlige trang til bevegelse, og miljømessige påvirkninger. Dette kan være med på å utgjøre de individuelle forskjellene i de yngstes motorikk (2018, s. 356). Hagen og Lysklett (2013, s. 148) hevder at motorikken utvikles svært raskt i perioden mellom 1 og 2 år, og de lærer flere nye bevegelser. Utviklingen av de motoriske ferdighetene er en kontinuerlig prosess hvor sanseapparatene til barn hele tiden oppdager og løser nye bevegelsesproblemer (2013, s. 148).

2.2 Vær og bekleddning

Som barnehage i Norge vil en møte på vinter med innslag av kulde, is og snø, hvor mengden av dette og lengden på vinteren vil variere (Krempig, 2022, s. 165). Samtidig gjelder fortsatt rammeplanens føringer om mangfoldige naturopplevelser og opphold i naturen året rundt (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33-34). Sandseter og Lysklett (2017, referert i Krempig, 2022, s. 165) hevder at vinteren gir andre rammer for barns friluftsliv og kontakt med naturen enn andre årstider. Likevel hevder Tandberg og Kaarby (2017, referert i Krempig, 2022, s. 169) at barn under tre år tilbringer mye tid ute om vinteren, selv om blant annet klær og vær kan begrense barnas bevegelsesmuligheter.

Påkledning som blir påvirket av været virker nemlig inn på barnas muligheter for bevegelse (Myrstad & Sverdrup, 2018, referert i Krempig, 2022, s. 171). Sääkslathi & Niemistö (referert i Krempig, 2022, s. 171) hevder at en forutsetning for barns velvære og aktivitet i utetiden om vinteren er at de er godt kledd, samtidig som Krempig (2022, s. 171) nevner at det er viktig lærdom å fryse. Myrstad og Sverdrup (2018, referert i Krempig, 2022, s. 171) hevder at været påvirker barna og mulighetene og erfaringene de kan gjøre seg ute, samtidig som studie gjort av Fagerheim (2014, referert i Krempig, 2022, s. 171) viser at så lenge barna har noe morsomt å gjøre, får været svekket betydning.

Hagen og Lysklett (2013, s. 143) understreker også at barnas bevegelsesfrihet kan bli problematisk i kaldt vær. Dette kan en likevel forebygge med å kle seg riktig. En bør avvente med regntøy til det virkelig regner, og avvente med de tykkeste klærne til en virkelig har behov for det. Personalet bør også være innstilt på å måtte kle av og på barna flere ganger for å kunne være kledd etter forholdene, og med tanke på bleieskift. Hagen og Lysklett (2013, s. 143) anbefaler å kle barna «så kaldt» som en tør, selv om vi har en tendens til å ta på ekstra klær med engang for å unngå at barna fryser. En bør også vurdere behovet for klær etter barnet, med tanke på hvor kalde eller varme de blir.

Ifølge Storli (2018, s. 356) trenger barn tilvenning i å være ute i all slags vær, og dette gjelder spesielt de yngste barna. Det er fordi de ikke kan aktivisere seg like lett som de eldste barna, og at de ofte har større utfordringer i å bevege seg grunnet bekledning. Krempig (2022, s. 174) hevder også at barn kan tilvennes å være ute, og da med tanke på vinteren, knyttet til alder, oppholdstid ute og aktiviteter. Sanderud et al. (2022, referert i Krempig, 2022, s. 174) har vist at barn som tilvennes å bevege seg på snø og is, opparbeider seg ferdigheter i møte med disse elementene.

2.3 Voksenrollen

Röthle (2013, s. 131) peker på trygghet som en forutsetning for at barna kan gi seg hen til leken. Det er viktig at personalet sprer seg utover uteområdet slik at barna kan oppnå tryggheten de har behov for i form av visuell kontakt med de voksne jevnt over, ettersom det er en faktor for hvor de velger å oppholde seg (Storli, 2018, s. 359). Når man er ute med mange barn, kontra en liten gruppe barn, er det ulikt hva man retter oppmerksomheten mot. Det blir nemlig viktigere å ha oversikt og kontroll over barn og uteområdet, enn å fokusere på hva barna faktisk gjør. Personalets oppgave er i hovedsak å passe på at barna føler seg trygge til å utfolde seg i uteleken (2018, s. 361).

Som voksen er det fort gjort ifølge Hagen og Lysklett (2013, s. 143) å gi uheldige signaler til barna ved å omtale aktiviteter i barnehagen negativt. For eksempel at det er «stakkars deg», siden barnet var nødt til å være ute i dårlig vær. Dette kan nemlig overføre samme holdninger til barna.

Dagens barnehagelærere må ha den nødvendige kompetansen for å kunne tilby barna gode og trygge uteopplevelser (Hagen & Lysklett, 2013, s. 146). Disse opplevelsene kan ofte legge grunnlaget for en livslang interesse for natur og uteaktiviteter. Siden de yngste tilbringer mesteparten av tiden i våken tilstand i barnehagen, gir det barnehagelærere en viktigere oppgave for barnehagehverdagens innhold. Det er nemlig begrenset hvor mye en rekker på ettermiddagen med foreldrene (2013, s. 146). Løkken (2018, s. 44) hevder også at det synet vi har på menneskene vi er pedagoger for, blir avgjørende for måten vi arbeider med kropp og bevegelse i barnehagen.

Undring kan beskrives som en tilstand hvor vi stopper opp og blir oppmerksomme på noe nytt i omgivelsene (Amundsen, 2013, s. 14, referert i Egset & Neraas, 2019, s. 153). Egset og Neraas (2019, s. 153) løfter fram at hverdagen til barn består av mange opplevelser og erfaringer for første gang. For at barns undring skal kunne videreføres til refleksjon og meningsdanning, er det sentralt at det er noen som kan sette ord på opplevelsene deres, eller at de får støtte i å gjøre det selv. Høigård (2018, s. 15) hevder nemlig at det er gjennom språket vi lærer oss å forstå verden. Barn uttrykker seg ulikt gjennom sin undring (Egset & Neraas, 2019, s. 154). Mens noen reaksjoner er verbale og entusiastiske, er andre reaksjoner mer stille både kroppslig og verbalt.

At voksne er til stede og bekrefter barns undring over nye erfaringer, gjør at barnet kan føle seg viktig for den voksne og i barnegruppen (Egset & Neraas, 2019, s. 155). Barn har nemlig et behov for kontakt med andre, bli forstått og utforske (Askland, 2011, s. 22, referert i Egset & Neraas, 2019, s. 155). Egset og Neraas (2019, s. 155) hevder at det er viktig for de yngste barna som nettopp har begynt å lære seg verbalspråket at voksne legger merke til kroppsspråket og andre ikke-verbale uttrykk.

2.4 Lekemiljøet ute

Uterommet er veldig forskjellig fra «innerrommet», og har en naturlig variasjon ved seg (Hagen & Lysklett, 2013, s. 145). Naturen er et miljø som kjennetegnes av at det tilbyr en rekke bevegelsesutfordringer i dets variasjoner av for eksempel underlag, hindringer og årstider (2018, s. 153). Små barn elsker å utforske nye ting, og som voksne kan vi gi mulighet til utforskning ved å legge til rette for dette ved å tilby varierte og spennende miljø hvor utforskning av omgivelsene er meningen (2013, s. 145). Et utemiljø som tilbyr store variasjoner i vegetasjon, terreng og løsmaterialer, resulterer ofte i mer variert lek hvor barna vil finne aktiviteter vurdert etter egne behov (Sandseter & Hagen, 2018, s. 421).

Naturmiljø med rike variasjoner i topografi og biologisk mangfold, tilbyr også «affordances» til barns lek og naturopplevelser (Jørgensen-Vittersø, 2022, s. 63). «Affordances» er en teori introdusert av James Gibson (1979), som handler om hvordan individet tolker omgivelsenes funksjonelle mulighet (Fjørtoft, 2018, s. 190). Barn oppfatter hva omgivelsene kan tilby, som å skli, klatre og hoppe. Materialer og elementer i omgivelsene blir til byggematerialer som innbyr til lek med løsmaterialer og konstruksjoner. Ifølge Gibson er det en klar sammenheng mellom det perseptuelle systemet og det motoriske systemet, altså hvordan vi oppfatter omgivelsene og hvordan vi benytter oss av dem (2018, s. 190).

Ettersom lekemiljøet ute kan innebære store variasjoner i vegetasjon, terreng og løsmaterialer, kan dette også medføre et større behov for vurdering av sikkerheten (Sandseter & Hagen, 2018, s. 421). Dersom alle barn skal ha noe å strekke seg etter, vil det kunne resultere i at lekemiljøet ute har innslag av elementer om kan utgjøre en risiko for noen som enda ikke har ferdighetene til å kunne mestre alle utfordringer. Ute kan det også være risikoer som barnet ikke kan forutse. Som en naturlig del av barnehagens internkontrollsystem bør en alltid gjøre risikovurderinger uansett der en oppholder seg med barn, enten det er i barnehagen eller ikke. Samtidig bør en forsøke å balansere sikkerhetstenking rundt barn ettersom barns behov for å få prøve ut egne grenser skal oppfylles (2018, s. 425).

3.0 Metode

I dette kapittelet skal jeg presentere metoden jeg har valgt å benytte meg av i oppgaven. Deretter skal jeg gå inn på hvordan jeg har planlagt og gjennomført innhenting av datamaterialet, samt arbeidet i etterkant. Til slutt vil jeg kritisk vurdere metoden og belyse etiske retningslinjer.

3.1 Valg av metode

Ifølge Dalland (2020, s. 53) forteller metoden oss hvordan vi skal gå til verks for å finne og kunne etterprøve kunnskap. Videre hevder Dalland (2020, s. 53) at valget av en bestemt metode er basert på vår mening om at den metoden vil egne seg best i å belyse problemstillingen vår. Det skilles mellom kvantitative og kvalitative metoder. Kvantitative metoder fremstiller data gjennom målbare enheter, mens kvalitative metoder fremstiller meninger og erfaringer som ikke kan tallfestes eller måles (2020, s. 54). Samtidig er det innslag av kvantifisering i kvalitative metoder, og kvantitative forskere som tolker materialet sitt, så forskjellen i disse metoderetningene er i hovedsak knyttet til måten dataen blir samlet inn på (2020, s. 56).

Som metode har det for dette bachelorprosjektet blitt valgt intervju, altså en kvalitativ metode. Kvalitative intervjuer kan benyttes dersom en ønsker detaljerte beskrivelser av informantenes følelser, erfaringer og meninger (Johannessen et al., 2021, s. 106). Ettersom problemstillingen søker informantenes meninger og følelser, vurderte jeg denne metoden som best egnet. For å kunne nå ut til flere uten å møtes fysisk, og innhente mer materiale, ble dette gjennomført i form av et spørreskjema.

Mer spesifikt er metoden et strukturert intervju. På forhånd har tema, spørsmål og rekkefølgen til spørsmålene blitt utformet. Dette kan minne om intervjuer med forhåndskode spørreskjemaer, men skiller seg ut ved at spørsmålene i kvalitative intervjuer som regel er åpne spørsmål (Johannessen et al., 2021, s. 109). På grunn av metodens åpne svaralternativer, må informantene selv formulere svarene, og forskeren påvirker i mindre grad informantenes svar. Dette kan resultere i mer utfyllende svar enn forhåndskodede spørreskjemaer. Samtidig som det benyttes åpne spørsmål, kan det være en fordel med en viss standardisering, altså at

alle informanter får like spørsmål (2021, s. 109), noe som har blitt gjort til mine informanter. Dette gjør at jeg kan sammenlikne svarene deres.

3.2 Planlegging av datainnsamling og adgang til felten

I forkant har jeg utarbeidet et spørreskjema til informantene (se vedlegg 1, s. 30-33). De første spørsmålene i spørreskjemaet har faste svaralternativer som gir mer innsikt i hvem som deltar, for eksempel stilling i barnehagen og kjønn. Videre er det åpne spørsmål om informantenes bakgrunn knyttet til friluftaktiviteter, både i barndommen og nå. Disse spørsmålene som introduserer intervjuet, kan betegnes som faktaspørsmål, altså enkle spørsmål med enkle svar som kan etablere et tillitsforhold til informantene (Johannessen et al., 2021, s. 112). Deretter er det tre åpne spørsmål som handler om å være ute med de yngste barna i barnehagen, for eksempel hva de liker å gjøre ute med de yngste barna, hvor det søker informantenes meninger og følelser om temaet. I tillegg er det to lukkede spørsmål i form av graderingss spørsmål for å kunne avgrense svarene deres om hvorvidt de opplever utfordringer ute med de yngste barna, og om de liker å være ute med dem. Dette kan regnes som innslag av kvantifisering, slik som Dalland (2020, s. 56) løftet fram at var mulig å se i kvalitative metoder. Disse lukkede graderingss spørsmålene hvor de skal plassere seg etter en skala knyttet til deres opplevelser ute med de yngste barna, kan forhindre ulike detaljerte beskrivelser av opplevelsen, men at informantene må ta stilling til om de kjenner seg igjen i beskrivelsen. Dermed vurderer informantene påstandene etter samme målestokk. Svarene kan også sammenlignes og settes opp i en tabell. Informantene har blitt oppfordret til å utdype svarene sine, også i graderingss spørsmålene, for å kunne finne ut grunnlaget for besvarelsene. Til sammen ble det 12 spørsmål. Dette estimerte jeg til at informantene ville bruke ca. 15 minutter på å besvare, slik at de kunne bruke god tid.

Kontakten med barnehager og informanter har både blitt etablert på grunnlag av bekjentskap, og noen tilfeldigheter. Kontakten ble innledet gjennom e-post, og etter flere ikke svarte, ble barnehagene oppringt. Barnehagene ga tilbakemelding om sykdom og oppgaver som gjorde at få barnehager hadde anledning til å delta. Dermed måtte det bli et mer tilfeldig søk etter barnehager som kunne delta. Til sammen har jeg kontaktet 26 barnehager, hvor 5 barnehager valgte å delta.

3.3 Utvalg av informanter

I et tilfeldig utvalg, velger en tilfeldig ut, og baserer ikke utvalget på hvem som har uttrykt misnøye om fenomenet eller ikke (Bergsland & Jæger, 2014, s. 59). Selv om det er gjort et tilfeldig utvalg, har det likevel vært noen kriterier. Styrene har fått ulike stillinger å velge informant fra deres barnehage ut ifra, og informanten må jobbe med ett-åringene. I tillegg har jeg søkt etter ulike typer barnehager med ulik beliggenhet i landet, samt ulike uteområder.

Svarene jeg har fått er fra fem forskjellige kvinner i fem forskjellige barnehager.

Informantene representerer én baseorientert barnehage, to naturbarnehager, og tre avdelingsbarnehager. Yrkeserfaringene deres varierer fra 2,5 år til 24 år. Deres bakgrunn med friluftsliv varierer også noe, der enkelte har hatt mindre innslag av friluftsliv i barndommen og nå enn andre. Av de som har hatt anledning til å delta er det én barnehagelærer og fire pedagogiske ledere som har stilt som informanter.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Da jeg tok kontakt med barnehagene, har jeg kort introdusert meg selv og prosjektet. Etter det har jeg informert om praktiske ting som hvordan metoden vil foregå, hva jeg ønsker fra de, og lignende. Jeg har lagt ved samtykkeskjemaet og spørreskjemaet, og fortalt at styrer må skrive ut skjemaene, og informanten som styreren plukker ut basert på mine kriterier, må besvare begge skjemaene og selv legge skjemaene inn i konvolutter og lukke den, før den kan sendes til meg i post.

Kontakten mellom informantene og meg, har blitt gjennom styrer og meg. Dette er for å sikre at ikke noe personvern blir brutt underveis. Dermed vet styrerne hvem som har svart, men ikke hva, og jeg vet hva informantene har svart, men ikke hvem. Informantenes konvolutter og papirer er kodet med tall slik at jeg har oversikt over hvilken barnehage svarene kommer fra, dersom informantene ønsker å trekke seg underveis. Dette, som går på etiske retningslinjer, vil også løftes fram senere.

Det har vært noen utfordringer underveis ved gjennomføringen av metoden. Opplevelsen min var at det var enkelt å etablere kontakt og få informanter fra barnehager jeg har kjennskap til fra før. De barnehagene jeg ikke har en tilknytning til, var mer utfordrende å få tak i informanter fra. Det gjorde at jeg tok kontakt med flere enn hva jeg egentlig ønsket av informanter, i håp om å få de siste svarene jeg trengte. I tillegg har jeg ikke visst om alle har fått e-posten jeg har sendt, og om de har sendt skjemaene i posten til meg i rimelig tid slik at jeg kan begynne å jobbe med datamaterialet. Det har også vært uvisst om jeg var tydelig nok i

e-posten så jeg får informanter innenfor kriteriene, og at det var forståelig at det bare var ønskelig med én informant.

3.5 Analysen

Analyse av datamaterialet handler om å redusere datamengden, få orden og mening (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Ved å tematisk bearbeide intervjuene i spørreskjemaet, vil det sorteres i ulike temaer (Dalland, 2020, s. 98). Videre forteller Bergsland og Jæger (2014, s. 81-82) at materialet omgjøres til tekst, prosenter og tabeller, og struktureringen foregår gjennom fjerning av overflødig tekst, og å se overlappende uttalelser. Siden informantene mine har fått samme spørsmål, kan jeg ta for meg ett og ett spørsmål og se hvilke temaer hver informant tar opp i dette spørsmålet. Da er det mulig å se om det er noe som går igjen som kan trekkes inn i samme tema, eller om det dukker opp nye ting underveis. Det er nemlig lettere å analysere intervjuet senere, etter hvor strukturert intervjusituasjonen er (Dalland, 2020, s. 94). I bunn og grunn handler det, ifølge Dalland (2020, s. 94), om å finne ut hva intervjuet forteller. Informantene vil også tildeles hvert sitt nummer for å beholde oversikt i hvem som har sagt hva, som også vil benyttes i presentasjon av funn og drøfting.

3.6 Kvalitetsvurderinger og metodekritikk

Reliabilitet handler om dataen er pålitelig (Johannessen et al., 2021, s. 27). En svakhet ved å gjennomføre intervjuet i et spørreskjema, er at det ikke er mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Dette påvirker altså oppgavens reliabilitet, fordi jeg ikke kan stille spørsmål til informantens svar, og omvendt, dersom noe skulle være uklart. Når det er sagt, har informantene fått beskjed om at de kan henvende seg til styreeren som tar kontakt med meg om det er noe. Etersom jeg har lagt til «utdyp gjerne» etter flere av spørsmålene og «er det ellers noe du vil tilføye?» til slutt, så kan det være en mulighet for informantene til å legge til ekstra svar eller andre ting som var uklart, som kan øke reliabiliteten igjen. Gjennom metoden har informantene også fått frie svarbokser slik at de kan skrive det selv ønsker. Dette gir de mulighet til å kunne tenke selv, og svare uten å bli påvirket av meg, samtidig som at ikke alle uttrykker seg like godt skriftlig. Det kan begrense svarene jeg får inn og gjøre det mer utfordrende å tolke.

Et tilfeldig utvalg av informanter kan også påvirke oppgavens reliabilitet. I og med at styreeren har valgt ut informanter på bakgrunn av kriteriene mine, siden jeg ikke kan vite hvem informantene er, kan det påvirke hvilke svar en får. Eksempelvis kan styreerne ha valgt å spørre de som de vet er glade i å være ute med de yngste først, og at disse har takket ja. Det

kan også være at de som først ble spurt av styreren om å delta, ikke er noe glade i å være ute med de yngste, og at de da har takket nei, og derfor endte opp med de som er positive til å være ute med ett-åringene. Derfor kan det tilfeldige utvalget av informanter ha påvirket oppgavens reliabilitet.

Reliabilitet handler også om måten datamaterialet er bearbeidet, tolket og analysert (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Ettersom spørreskjemaene er skriftlige, er materialet alltid tilgjengelig, og kan tolkes direkte fra det skriftlige. Dermed trenger ikke lyd å gå tapt, eller at jeg ikke har fått med meg det informanten sier gjennom et fysisk eller digitalt intervju. Spørreskjemaene må derimot ikke bli ødelagt av vann, bli tapt, eller lignende, før funnene har blitt overført til datamaskin.

Når vi snakker om validitet, handler det om hvor relevant dataene representerer fenomenet som undersøkes, og om resultatene er gyldige for utvalget og fenomenet som er undersøkt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). For å få et bredt syn på personalets opplevelse, har jeg gitt noen føringer til styreren for å sikre at ikke bare én type stilling svarer, men at det er representativt for personalet ved at det er ulike stillinger. Likevel var det utfordrende å få tak i informanter som ville delta, noe som førte til en skjevfordeling i type stillinger som deltok. Jeg har også valgt ulike barnehager med ulike forutsetninger i beliggenhet, uteområde og type barnehage for å få ulike svar.

Ettersom jeg har opplevd at vi har hatt lite pensum og undervisning i temaet, har jeg lagd et spørreskjema med lite førforståelse. Likevel har jeg lagd åpne spørsmål om hva informantene liker å gjøre ute med de yngste, og hva informantene kanskje synes er mer utfordrende. Da får de svare åpent, som gir meg et utgangspunkt å jobbe ut ifra. Jeg har også forsøkt å legge opp spørsmålene på den måten at ikke informantene blir påvirket av mine tanker om temaet. I og med at jeg spør hva de liker å gjøre, og hva de kan synes er mer utfordrende, får en belyst begge sider, i stedet for at jeg bare spør hva de synes er utfordrende. Dessuten la jeg til to påstander på slutten som de skulle ta stilling til, som sier noe om hvordan de opplever å være ute med de yngste barna. Dette for å svare mer direkte på første delen av problemstillingen, altså hvordan de opplever å være ute med de yngste barna i barnehagen.

3.7 Etiske retningslinjer

Behandlingen av personopplysninger er en viktig del i forskningsetikken, og det er lovfestet at en ikke skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger (lov om behandling av personopplysninger, 2012, §1, i Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). På grunn av gjennomføringen av metoden min, vet jeg ikke hvem informantene er, noe som kan sikre deres vern om personopplysninger. Samtidig kommer det fram noen opplysninger om hver informant i spørreskjemaet, som for eksempel stilling, kjønn og yrkeserfaring. Disse opplysningene og andre ting som har med informantene å gjøre skal sikres gjennom informasjons- og samtykkeskjemaet (se vedlegg 2, s. 34-36), og konfidensialitet.

Informantene har blitt informert om samtykke gjennom et samtykkeskjema, som innebærer prosjektets formål, frivillig deltakelse, og informantenes rett til å trekke seg (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Informantene skal til enhver tid kunne trekke seg uten at de trenger å begrunne det og dette skal ikke medføre noen negative konsekvenser for vedkommende (Johannessen et al., 2021, s. 46). Styrer og aktuelle informanter har blitt opplyst om dette, i tillegg til at informantene har krysset av et skjema med informasjon.

Materialet er oppbevart konfidensielt. Konfidensialitet innebærer at personlig data som kan si noe om deltakerens identitet ikke offentliggjøres (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85).

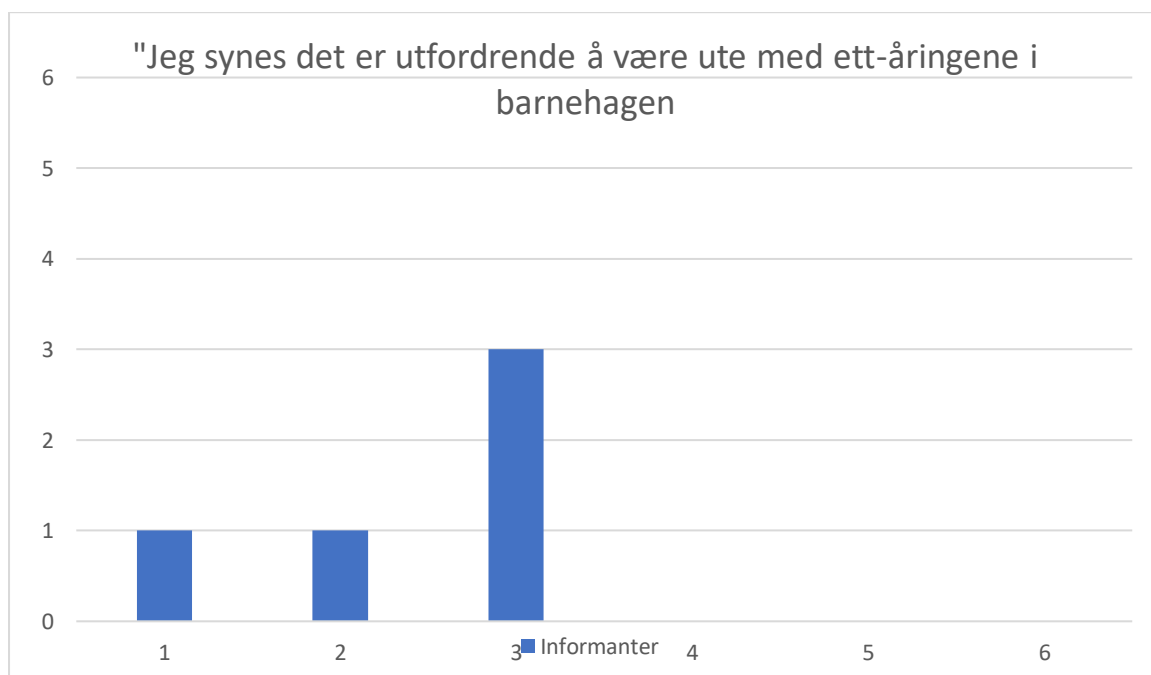
Konvoluttene er lukket og oppbevart privat. Det står heller ingen privat informasjon om informantene i konvoluttene. Etter bachelorprosjektet vil spørreskjemaene matrikuleres.

4. 0 Presentasjon av funn og drøfting

I denne delen vil jeg løfte fram funnene fra det innsamlede datamaterialet. Dette vil jeg drøfte opp mot teori, for å belyse problemstillingen: «*Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse opplevelsene?*». Datamaterialet og drøftingen vil presenteres gjennom de ulike kategoriene som ble utgangspunktet for teorien. Likevel vil voksenrollen være et gjennomgående tema ettersom jeg opplevde dette som relevant innenfor alle kategoriene.

4.1 Hvordan personalet opplever å arbeide med de yngste barna ute

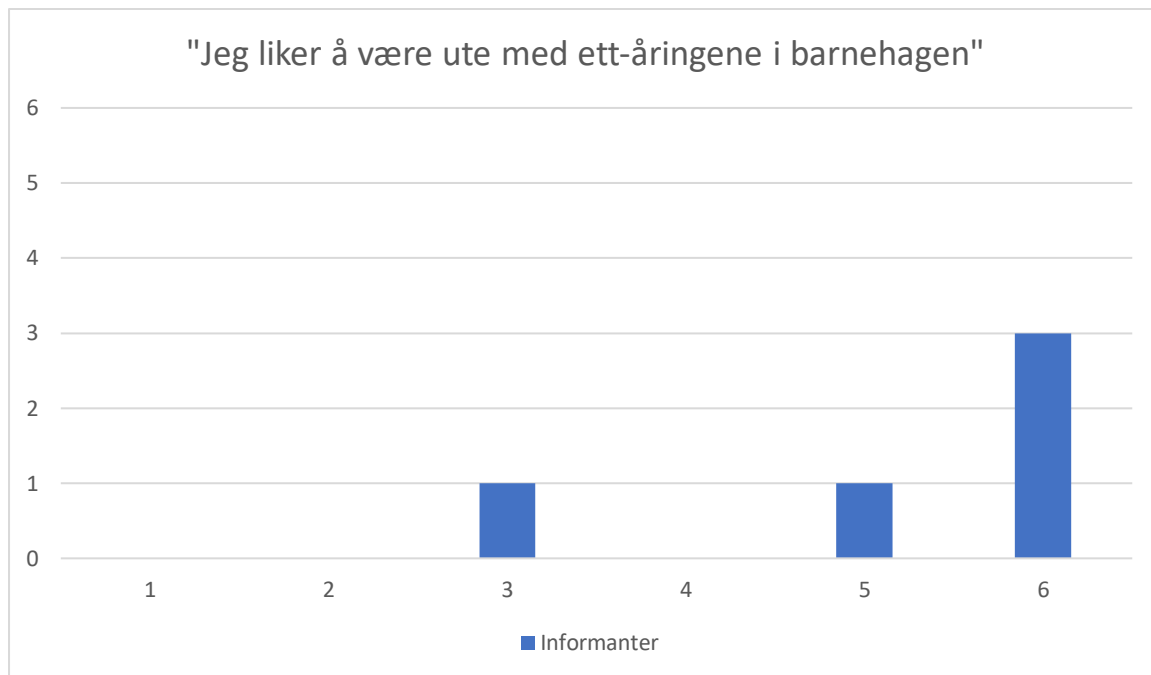
På spørsmålet hvor de skulle ta stilling til hvor godt de kjenner seg igjen i følgende påstand: «Jeg synes det er utfordrende å være ute med ett-åringene i barnehagen», på en skala fra 1-6 hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad, fordelte informantenes svar seg på denne måten:



Figur 4.1. Fordeling av svar på påstanden «Jeg synes det er utfordrende å være ute med ett-åringene i barnehagen», på en skala fra 1-6 hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad.

Gjennom figur 4.1 ser vi at informant 1, 3 og 5 har svart at de kan kjenne seg noe igjen i påstanden og synes det er middels utfordrende å være ute med ett-åringene i barnehagen. Informant 2 plasserer seg på to på skalaen, og informant 4 plasserer seg på én, altså lite utfordrende og kjenner seg dermed ikke like godt igjen i påstanden.

På spørsmålet hvor de skulle svare på i hvor stor grad de liker å være ute med ett-åringene i barnehagen, på en skala fra 1-6 hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad, fordelte informantenes svar seg på følgende måte:



Figur 4.2. Fordeling av svar på påstanden «Jeg liker å være ute med ett-åringene i barnehagen», på en skala fra 1-6 hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad.

Figur 4.2 viser at informant 3 vurderer det som middels på om hun liker å være ute med ett-åringene i barnehagen, informant 5 plasserer seg nest øverst, altså på fem. De resterende 3 informantene plasserer seg på seks, altså at de liker godt å være ute med ett-åringene.

4.2 Faktorer som kan påvirke opplevelsene

4.2.1 Egne erfaringer med friluftsliv

Alle utenom én informant beskriver en oppvekst preget av friluftaktivitet. For eksempel fremhever informant 1: «foreldre som er glade i å være ute og har tatt meg med på turer, skiturer, tent bål, og opplevelser ute». Informant 2 peker også på en barndom med mye friluftaktivitet: «vi var stort sett ute og lekte hele tiden, og brukte naturprodukter i leken. Jeg var også mye ute på tur i skog, mark og fjell med familien, matpakketurer og teltturer». Informant 1 nevner videre at hun for øyeblikket benytter seg av turer i skogen med egne barn, lekeplasser og skiturer med familien, og informant 2 trekker fram gåturer med hund i skog og mark, fjellturer og skiturer. For informant 3 som skilte seg ut, løftet vedkommende fram at hun hadde lite preg av friluftaktivitet i barndommen grunnet oppvekst med en helt annen kultur. For øyeblikket benytter informant 3 seg av mye skogturer. Informant 3 svarer tre på

skalaen både på graderingsspørsmålet om de synes det er utfordrende å være ute med ett-åringene, og om de liker det.

Hagen og Lysklett (2013, s. 146) løftet fram hvordan tidlige, trygge uteopplevelser kan legge grunnlaget for en livslang interesse for natur og uteaktiviteter. Dermed kan en reflektere over om det er grunnen til at informant 3 er den eneste som svarer tre på begge skalaene, og har nevnt lite friluftaktivitet fra barndommen, men noe friluftaktivitet nå. Samtidig er interessene og preferansene våre individuelle, så det trenger nødvendigvis ikke å være slik. Det er interessant å se at det er et svar som skiller seg ut, siden de fire andre informantene peker på mye friluftaktivitet i barndommen og nå, og svarer tre på skalaen om utfordringer, men fem og seks på hvorvidt de liker å være ute med ett-åringene. Derfor kan en lure på om det har noe med informantens fravær av friluftaktivitet fra barndommen å gjøre. Dersom det er tilfellet, kan det understreke betydningen av at vi tar med barna ut fra tidlig av, slik at de får positive opplevelser ute som de kan videreføre til de blir eldre.

4.2.2 Lekemiljøet ute

Utemiljøet trekkes fram som en positiv faktor blant informantene. Informant 3 forteller at: «det er gøy å se utviklingen og observere måten de behersker kroppen sin på. De utforsker mye og er veldig nysgjerrige på omgivelsene sine». Informant 4 trekker fram at det alltid er noe nytt å utforske, og barna opplever uteområdet på en unik måte. «Barna får muligheter i leken som ikke alltid er mulig inne», forteller informant 4, og trekker fram vannlek, lek i snø og blad-lek om høsten. Informant 4 sier videre at det positive ute er: «den «enkle» leken hvor man tar i bruk sansene, utforsker, undrer og førstehåndserfarer sammen med de minste. Uteleken gir også svært gode muligheter for utvikling av motoriske ferdigheter». Informant 5 trekker fram at det er positivt å glede seg sammen over de små tingene som barna utforsker.

Utemiljøet trekkes altså fram av informantene som et miljø med nye og unike muligheter for barna, hvor de kan utforske, bruke sansene i den enkle leken, og nysgjerrigheten deres i omgivelsene. Dette kan muligens knyttes opp mot utemiljøets «affordances» (Gibson, 1979, referert i Fjørtoft, 2018, s. 190). Barna får utforske miljøet, og oppdage og oppleve hvilke muligheter som befinner seg der. I dette, kan en trekke fram Merleau-Pontys (Løkken, 2018, s. 47-49) filosofi om kroppen og hvordan vi tolker og forstår gjennom persepsjonen. Barna kan få flere sanseinntrykk ute, og gjennom kroppen vil det tolkes og forstås. Dermed kan de vurdere omgivelsenes tilbud og hvordan de kan benytte seg av omgivelsene ved å oppdage og utforske, og forstå inntrykkene uten at de tenker at de forstår det (Merleau-Ponty, 1962, 1964, referert i Løkken, 2018, s. 47). Gibson (1979, referert i Fjørtoft, 2018, s. 190) trakk nemlig

fram at det er en klar sammenheng mellom det perseptuelle og det motoriske systemet, altså våre inntrykk av omgivelsene og hvordan vi benytter oss av dem. Dermed er det positivt at informantene ser på utemiljøet som en arena som barna får utbytte av og som kan trekkes fram som en faktor som kan påvirke deres trivsel ute. Vi kan nemlig være med på å tilby barna ulike sanseopplevelser, slik at de kan tolke og undre, gjøre seg nye erfaringer, og oppdage «affordances», som er positivt at informantene fremstår som interesserte i å få til.

Informantene trekker også fram den opplevelsen de får sammen med barna, som gjør det til en god opplevelse å være ute sammen med de yngste. Informant 4 og 5 la for eksempel vekt på å undre og utforske, og glede seg sammen med barna. Barns hverdag består, som nevnt tidligere, av mange førstehåndserfaringer som fører til undring. For at undringen skal føre til refleksjon og meningsdanning, trenger barna voksne som kan sette ord på opplevelsene deres (Egset & Neraas, 2019, s. 153). Dette er altså en del av voksenrollen som informantene trakk fram som positivt. Dette kan knyttes opp mot Merleau-Pontys (1962, referert i Løkken, 2018, s. 46) tanke om vår kroppslige bevegelse som menneske. Tanker, språk, følelser og opplevelser kommer ut av kroppen vår, så bevegelse er ifølge Merleau-Ponty ikke bare fysisk aktivitet. Gjennom bevegelse finner vi oss til rette og forstår livet vårt i verden (Merleau-Ponty, 1962, referert i Løkken, 2018, s. 46). Etersom informantene trakk fram det å undre, utforske og glede seg sammen med de yngste, kan det være en positiv forutsetning for å støtte de yngste i å finne sin plass i verden, og utvikle sitt språk og sin indre og ytre bevegelse.

Gjennom at barna undrer og utforsker, og blir møtt av voksne i sin undring og utforskning, kan de tilby sitt perspektiv på andre, og samtidig få et perspektiv på seg selv. De kan uttrykke sitt ønske om å dele med andre, for eksempel en voksen som de stoler på, og bli møtt og bekreftet i sin undring og utforskning. Da kan de få en positiv anerkjennelse og opplevelse av seg selv i møte med andre. Merleau-Ponty (1962, referert i Løkken, 2018, s. 46) hevdet nemlig at mennesker er objekt og subjekt samtidig ved at vi gjennom samhandling deler perspektiver på andre, og får perspektiver på oss selv utenfra, slik at vi dannes som mennesker i møte med andre. En slik bekreftelse som barna da blir gitt av andre i undringen og utforskningen, vil kunne styrke barnets selvfølelse for den voksne og barnegruppa (Egset & Neraas, 2019, s. 155). Det at informantene opplever dette som positivt og deltar i barnas undring og utforskning, som støttes av pensum, kan tyde på at de har nødvendig kompetanse for å kunne tilby barna gode og trygge uteopplevelser, ettersom de gode og trygge uteopplevelsene kan legge en videre livslang interesse for natur og uteaktiviteter (Hagen &

Lysklett, 2013, s. 146). Det at informantene finner noe positivt ved opplevelsene ute for barna, kan også støtte deres trivsel ute.

Ettersom det er fort gjort at vi gir uheldige signaler til barna om å være ute, og at dette kan overføres til dem (Hagen & Lysklett, 2013, s. 143), er det positivt at informantene selv er positive til å være ute, og reflekterer over det de liker ved uterommet sammen med de yngste. Siden de negative holdningene kan overføres til barna, kan det derfor være sannsynlig at også de positive holdningene våre kan overføres til barna, noe som påpeker betydningen av at vi kan finne glede i å være ute og overføre dette til barna.

Informant 4 begrunner hvorvidt hun liker å være ute med ett-åringene ute med at det handler mye om å se mulighetene barna har ut fra deres forutsetninger, enn å se begrensningene. Deretter plasserer hun seg på én på skalaen om hun opplever det utfordrende å være ute med dem, altså at hun ikke kjenner seg igjen i påstanden. Innledningsvis ble det løftet fram at det ofte kan være mer fokus på begrensningene enn mulighetene med de yngste ute, eksempelvis grunnet de yngste barnas rutiner og fremkommelighet (Neegaard, 2022, s. 69). Dermed trekker informant 4 fram et aktuelt poeng, at personalet bør tilrettelegge for natur- og friluftsliv etter barnas forutsetninger. Kanskje gjennom å være i dialog med foreldre om hvilke klær som egner seg, og organisere antall voksne og barn for å kunne støtte barna ute, noe som også vil trekkes fram senere. Informant 4 løftet, som nevnt tidligere, fram at uterommet kan tilby vannlek, blad-lek og lek i snø. Informant 1 løfter også fram vann-lek, og å ta med «inneleker» og bøker ut på et pledd om sommeren. Dette kan være en mulig måte å tilrettelegge for barna ute slik at en aktiviserer de i noen grad etter deres forutsetninger, og kan være tettere på barna, spesielt da noen av barna ikke enda beveger seg så mye ute selv. Da legger en fokuset på mulighetene enn begrensningene.

4.2.3 Vær og bekledning

Alle fem informantene trekker fram at typen årstid det er kan spille inn som en utfordring. Informant 4 sier at vinteren kan gjøre det utfordrende for de minste å bevege seg og komme seg dit de ønsker på grunn av for mye klær. Informant 2 sier at: «vær og føre kan også være utfordrende for enkelte ett-åringene som ikke kan gå eller er utrygge i slike situasjoner». Informant 5 svarer at ene utfordringen med å være ute med ett-åringene i barnehagen er: «for eksempel på vinterdager der det er kaldt og de har vansker med å bevege seg, fryser, etc.».

Ettersom flere nevner været som en utfordring, kan det muligens tyde på at vi er usikre på hvordan vi skal kle barna. Dette kunne for eksempel vært noe som fikk større plass i utdanningen vår siden det viser seg å være noe flere kjenner på som utfordrende. Siden Merleau-Pontys filosofi løfter fram at bevegelse er meningen, og at vi har en naturlig trang til å bevege oss, er det naturlig å tenke at en bør gjøre det en kan for å la barna få så mye bevegelsesfrihet som mulig (Løkken, 2018, s. 45-49). På denne måten kan barna oppleve ute, erfare og kjenne på kroppen. Dersom de mister bevegelsesfriheten deres, mister de sin måte å finne seg til rette på, og å oppleve uterommet (Merleau-Ponty, 1962, referert i Løkken, 2018, s. 45-46). En erfaring kan, som Krempig (2022, s. 171) hevder, være at de fryser. Dermed kan de få mer forståelse for hva det vil si å fryse, siden de har opplevd hva det kan innebære. Dette kan trekkes inn i vår kroppslige måte å være på i verden, og hvordan barnet erfarer gjennom kroppen (Moser, 2018, s. 27).

Sääkslathi & Niemistö (referert i Krempig, 2022, s. 171) hevder at barns velvære og aktivitet i utetiden påvirkes i stor grad av at de er godt kledd. Samtidig ble det løftet fram gjennom studiet gjort av Fagerheim (referert i Krempig, 2022, s. 171) at så lenge barna har noe morsomt å gjøre, så vier de mindre fokus til været. Dette kan en knytte opp mot Merleau-Ponty (referert i Løkken, 2018, s. 47-49) som trekker fram persepsjon og forståelse gjennom kroppen, og hvordan vi umiddelbart tolker våre sanseinntrykk (Haugen et al., 2018, s. 18). Vår rolle kan innebære å sørge for at barna gjør seg erfaringer ute, og tilrettelegge for lek, aktivitet og gode opplevelser, slik at barnas persepsjon kan fokusere på leken og de gode opplevelsene, enn at de fryser og/eller er våte. Dette kan en tolke som at informantene ytrer et ønske om å få til, ved at for eksempel informant 1 skriver at hun liker å være ute fordi hun ønsker å skape uteglede og gode opplevelser for barna.

Hagen og Lysklett (2013, s. 143) nevner at forebygging ved å kle seg riktig kan hindre bevegelsesfriheten til barn i kaldt vær, og nevner så at en kan gjøre dette ved å avvente å bruke de tykkeste klærne før en virkelig trenger det. Informant 1 påpeker at votter gjør det vanskelig å holde i ting. Derfor prøver hun å bruke tynnere votter og anbefaler foreldre hvilke typer votter som fungerer. Dermed tilrettelegges det for at barna skal få større bevegelsesfrihet. Ettersom de anbefaler til foreldre hvilke typer votter som fungerer, kunne en også muligens anbefalt hvilket annet tøy som fungerer av både yttertøy og ull, slik at barna får større mulighet til å bevege seg. Samtidig kan dette muligens oppleves noe ubehagelig siden yttertøy er dyrt, barna vokser fort, og barna kan ha foreldre med varierte økonomiske ressurser.

Hagen og Lysklett (2013, s. 143) nevner også at personalet bør være innstilt på å måtte kle av og på barna flere ganger for å kunne være kledd etter forholdene. Ettersom noen av informantene nevner bemanning som en utfordring med å være ute, noe som også vil løftes fram senere, kan det kreve noe mer tilrettelegging for å kle av og på flere ganger. For eksempel kan en be om hjelp fra de som er inne, om de har mulighet til å bistå i påkledning.

4.2.4 Barns kroppslighet

Informant 1 nevner at de tilpasser utetiden etter barnets opplevelser og humør, så utetiden kan variere fra 30 minutter til 1 time og 15 minutter. De har også hatt én fast utedag i uka gjennom hele vinteren uansett vær, som nå økes til to faste utedager per uke, blant annet siden barna blir større og kommer seg mer rundt. På denne måten kan en kanskje si at barna tilvennes å være ute siden tiden ute tilrettelegges etter barnas humør og opplevelse, og at de begynner med én fast dag ukentlig, og øker dette da barna beveger seg mer rundt og blir større. Krempig (2022, s. 174) mener barna kan tilvennes å være ute, samtidig som Storli (2018, s. 356) mener at dette er noe de minste barna trenger, ettersom de ikke aktiviseres like lett som de eldste barna, og kan få store bevegelsesutfordringer på grunn av bekledning. Kanskje opplever da informant 1 det som mer givende både for barna og for seg selv, og at barna får større utbytte av å være ute da de får muligheten til å bevege seg og utforske mer. Dette kan knyttes til det synet vi har på barnet. Siden vi gjennom kroppen vår føler, tenker, snakker og opplever, og at dette er en del av den kroppslige bevegelsen vår (Merleau-Ponty, 1962, referert i Løkken, 2018, s. 45), kan en kanskje tolke barnets opplevelse gjennom det de uttrykker med kroppen. Dette fordi barnets verbale språk kanskje ikke strekker til helt enda, og at kroppsspråket dermed kan fungere som et verktøy for barna å formidle sine ønsker, og et verktøy for de voksne å tolke og vurdere hva barnet forsøker å uttrykke.

Det er ifølge Løkken (2018, s. 44) slik at det synet vi har på menneskene vi er pedagoger for, påvirker måten vi arbeider med kropp og bevegelse i barnehagen. Informant 3 og 4 vektla, som nevnt tidligere, at det positive med de yngste ute er de mulighetene barna får med tanke på motorisk utvikling, kroppsbeherskelse og utforskning. Det kan bety at dette er noe en vil tilrettelegge mer for, slik at barna får utbytte av det, og siden det kan være med på å styrke informantenes opplevelse ute. Hadde de ikke sett verdien av det, og ikke trukket fram noe som positivt ute for dem selv eller barna de er pedagoger for, kan det være mye av tiden ute hadde falt bort. Da kunne også informantenes mulige negative holdninger til uterommet blitt plukket opp av barna, og smittet over på deres opplevelser med uterommet.

Samtidig varierer de yngstes motoriske ferdighetsnivåer mye, (Storli, 2018, s. 356), og ifølge Hagen og Lysklett (2013, s. 148) skjer det store endringer i alderen 1 til 2 år. Ettersom barna da kan ha rukket og oppleve flere ulike sanseopplevelser som har blitt til bevegesproblemer de må løse (2013, s. 148), kan de ha forbedret motorikken sin og dermed får bevegde seg mer rundt. Om barna da oppleves mer utforskende og nysgjerrige ute, kan det være den voksne tolker det som at de trives bedre ute også, og vektlegger mer tid ute, og kanskje kan dette igjen påvirke personalets trivsel ute også. Informant 2 og 5 løftet fram bemanning og mangel på personalet som noe som kan være utfordrende ute med de yngste, og at de yngste trenger mer oppmerksomhet ute for å støttes til fysisk aktivitet og bevegelse (Jonasson, 2017, referert i Jørgensen, 2018, s. 263). Dette kan kanskje bli en konflikt, og gjøre at opplevelsen ute blir mindre bra enn den kunne vært, ettersom en gjerne skulle vært flere voksne, samtidig som barna trenger mer fra oss. Derfor kan det at barna tilvennes ute, og at de utvikles mye motorisk i alderen 1 til 2 år (Storli, 2018, s. 356), påvirke at opplevelsen ute blir noe bedre enn det er da barna først begynner i barnehagen. Da kan barna være mer stillesittende og ikke ha fullt så utviklet motorikk enda, i kombinasjon med at det kan være utfordringer med bemanning.

4.2.5 Sikkerhet

Informant 5 sin besvarelse kan tolkes som har rettet mer fokus mot sikkerhet, enn hva de andre informantene har. Informant 5 sier: «utfordringen med å være ute med ett-åringene i barnehagen er når man ikke har tilstrekkelig bemanning til å følge opp alle barna».

Informanten trekker fram at det å glede seg over de små tingene som barna utforsker og delta i utviklingen deres – støtte og være til inspirasjon er noe vedkommende opplever som positivt med å være ute med de yngste. Til slutt legger hun seg på fem på skalaen da hun skal vurdere hvor godt hun liker å være ute med ett-åringene. Hun begrunner det med at hun trives med ett-åringene i små grupper ute og trekker fram 1 voksen på 3 barn og 2 voksne på 6 barn som eksempel. Hun sier at det da er mulig å følge opp, samtidig som det kjennes trygt ut.

Informant 2 har også pekt på mangel på personale som en utfordring.

Informant 5 nevnte selv at organiseringen av antall barn og voksne har betydning for hvor trygg en føler seg ute. Dette stemmer med Storli (2018, s. 359), som trekker fram at å være ute med en stor gruppe barn, kontra en liten gruppe, gjør at en gjerne fokuserer på å ha oversikt og kontroll over barn og uteområdet, enn å følge opp det barna gjør. Det er nemlig vår oppgave å sørge for at barna føler seg trygge til å utfolde seg i leken (2018, s. 361). Storli (2018, s. 359) og informant 5 sin måte å organisere på kan altså tilrettelegge for barn og

voksnes samhandling med hverandre, hvor en kan dele av seg selv, bli bekreftet, og få perspektiver tilbake (Merleau-Ponty, 1962, referert i Løkken, 2018, s. 46). Dersom barna ikke organiseres i små grupper, kan det skje, slik som informant 5 forteller, at de voksne blir for opptatt av å holde kontroll og opprettholde sikkerhet. Dermed kan barna miste tryggheten og derfor også unngå samhandling, bekreftelse fra andre barn eller voksne, slik at de går glipp av disse dannelsesprosessene.

I likhet med Storli (2018, s. 361), trakk Röhle (2013, s. 131) fram betydningen av å skape trygghet for barna, og at dette er en forutsetning for at barna skal kunne gi seg hen til leken. Informant 2 opplyser: «vi har to søner som er tilrettelagt og prioritert småbarn», på spørsmålet som undersøker hvor de er ute med ett-åringene. Dette kan være en mulig måte å tilrettelegge for de yngstes trygghet ute, da informant 5 trakk fram at en utfordring ute kan være overveldende inntrykk for de yngste ute, dersom det er mange barn fra andre avdelinger ute. Dette begrunner hun med at også fører med et sikkerhetsaspekt fordi for eksempel store barn kan sykle eller løpe ned de minste barna. Ikke bare kan søner prioritert til småbarn oppleves tryggere for de yngste, men også for de voksne som skal føle at det er trygt ute med de yngste. Kanskje gjør det at en kan være mer til stede i leken og undringen deres, ettersom dette virker som noe informant 5 opplever som viktig for sin egen trivsel ute. Det at de yngste får sin egen sone i uteområdet kan altså styrke sikkerheten og tryggheten.

5.0 Oppsummering og avslutning

I denne oppgaven har jeg forsøkt å belyse problemstillingen: «*Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse opplevelsene?*». Gjennom et strukturert intervju har datamateriale fra fem informanter blitt knyttet opp til et teoretisk grunnlag som tok for seg barns kroppslighet, vær og bekledning, voksenrollen og lekemiljøet ute.

Informantenes svar viser at det varierer hvordan personalet opplever å være ute med ett-åringene, og hvilke faktorer de trekker fram som kan utfordre opplevelsene deres. Flertallet av informantene opplyser at de liker å være ute med de yngste, samtidig som flertallet også opplever ulike utfordringer knyttet til det. Alle informantene trekker fram at vær og bekledning er en utfordring, som påvirker barnets muligheter til å bevege seg. Ettersom det kom fram i rammeplanen for barnehagelærerutdanningen at det er lite fokus på småbarn, natur og disse to områdene kombinert, er dette noe som kanskje kunne gjort personalet mer trygg i bekledning og tilrettelegging for bevegelse for de minste. Noe som også trekkes fram som utfordringer for informantene er å kunne bevare sikkerheten ute for de minste og å føle seg trygge ute med mange barn. Derimot pekes lekemiljøet ute som en positiv faktor på grunn av de mulighetene barna får ute, og at informantene liker å undre seg sammen med barna, og oppleve utviklingen deres.

Informantene trekker fram utfordringer, samtidig som alle utenom én informant plasser seg på fem og seks på skalaen om hvor godt de liker å være ute med de yngste. Dette kan tyde på at utfordringene ikke påvirker trivselen deres i negativ grad, og at de kanskje er interesserte i å løse utfordringene, slik at opplevelsene ute kan bli enda bedre for seg selv og barna. I tillegg kan informantene som svarte tre på skalaen på om de liker å være ute og om de opplever utfordringer, som har hatt lite friluftaktiviteter som barn, minne oss om vår rolle som voksne for barna ute. At vi jobber for å skape tidlige og gode naturopplevelser for barn kan muligens påvirke deres interesse for natur og friluftsliv i senere tid.

Resultatet fra spørreskjemaet har overrasket meg, ettersom inntrykket mitt fra tiden i barnehage så langt rundt tematikken har virket mer negativt enn det som har kommet fram i funnene av datamaterialet. Innledningsvis ble det pekt på at en gjerne ser på begrensningene kontra mulighetene ved natur- og friluftsliv for de yngste (Neegaard, 2022, s. 69), noe som stemmer overens med det inntrykket jeg har fått fra tiden i barnehage så langt. Dette er noe

også informant 4 trakk fram, at: «det handler mye om å se mulighetene barna har ut fra deres forutsetninger, fremfor å se begrensningene». Ved å løfte fram denne tematikken, har mulige utfordringer som fem informanter kjenner på, blitt løftet fram. Deres måter å tilrettelegge for å være ute med de yngste, kan være til inspirasjon for å se på nye muligheter ute, enn å tenke begrensninger. Eksempelvis anbefalte informant 1 foreldre hvilke votter som fungerer, slik at barna får mulighet til å gripe tak i ting ute. Informant 1 og informant 4 trakk fram ulike leker de tilrettelegger for, for eksempel vannlek, og å ta med «inneleker» ut på et pledd om sommeren. Informant 2 trakk fram at de har soner i uteområdet sitt som er prioritert småbarn. Dermed kan det oppleves mer oversiktlig og sikkert ute. På denne måten tilrettelegger informantene ut ifra barnas forutsetninger, og at vi kan se til andre hvordan de løser utfordringer for å skape bedre uteopplevelser for både barna og oss selv.

Naturligvis vil det ikke være enkelt å konkludere, ettersom dette bare er fem opplevelser av å arbeide ute med ett-åringene i barnehagen. Likevel kom det fram gjennom disse fem informantene, at flertallet opplever utfordringer, men at det ikke ser ut til å påvirke deres opplevelser i negativ grad. Samtidig er det én av informantene som opplever det både utfordrende og ikke trives like godt ute som de andre. Dermed håper jeg at å løfte opp denne tematikken kan bidra til å prate mer åpent om hvordan en opplever å være ute med de yngste barna, for å kunne løse eventuelle utfordringer og skape et best mulig miljø for å være ute, eksempelvis gjennom å lære av hverandres løsninger. Kanskje hadde det også bidratt positivt om natur og småbarn hadde fått mer plass i barnehagelærerutdanningen. Siden ett-åringene gjerne har større behov for oppmerksomhet og å aktiviseres, er det positivt med voksne som føler seg trygge ute og kompetente til å kunne være til stede og støtte de yngste i utforskning, lek og undring i utemiljøet, samt skape de gode og mangfoldige naturopplevelsene året rundt.

Hadde jeg skulle arbeidet videre med dette temaet hadde det vært spennende å se hva flere som arbeider i barnehage synes om å være ute med ett-åringene. Det hadde også vært interessant å se om informantenes trivsel ville blitt påvirket om utfordringene som de trakk fram ble løst, og ikke lenger var et problem.

6.0 Referanseliste

- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland, & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm AS.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Egset, C. K., & Neraas, S. (2019). Humla. I M. H. Frønes, & V. Glaser (red.), *Praksisbok for barnehagelærerstudenten*. Universitetsforlaget.
- Fjørtoft, I. (2018). Barn og bevegelse: Læring gjennom landskap. I E. H. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Hagen, T. L., & Lysklett, O. B. (2013). Små barn i uterommet. I S. Haugen, G. Løkken, & M. Røthle (red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg.). Cappelen Damm AS.
- Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (2013). Hvordan blir småbarnspedagogikk til? I S. Haugen, G. Løkken, & M. Røthle (red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg.). Cappelen Damm AS.
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: Muntlig og skriftlig* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag AS.
- Jørgensen, K.-A. (2018). Barn og fysisk aktivitet i et samfunnsperspektiv. I E. H. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Jørgensen-Vittersø, K. (2022). Friluftsliv og den frie leken. I H. Neegaard, & I. W. Krempig (red.), *Barnehagens friluftsliv*. Cappelen Damm AS.
- Krempig, I. W. (2022). Vinter i barnehagen. I H. Neegaard, & I. W. Krempig (red.), *Barnehagens friluftsliv*. Cappelen Damm AS.
- Kunnskapsdepartementet. (2012). *Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen* (FOR-2012-06-04-475). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-06-04-475>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver*. Pedlex.

- Løkken, G. (2018). Bevegelse er meningen. I E. H. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Moser, T. (2018). Barns kroppslighet som del av barnehagens helhetlige dannelsesoppdrag. I E. H. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Neegaard, H. (2022). Tidlige møter med natur - friluftsliv med de yngste barna. I H. Neegaard, & I. W. Krempig (red.), *Barnehagens friluftsliv*. Cappelen Damm AS.
- Röthle, M. (2013). Møtet med de lekende barna. I S. Haugen, G. Løkken, & M. Röthle (red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg.). Cappelen Damm AS.
- Sandseter, E. H., & Hagen, T. L. (2018). Sikkerhet ved bevegelseslek i barnehagen. I E. H. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I E. B. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser (red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1: Spørreskjema

«Personalets opplevelse rundt å være ute med de yngste barna» - spørreskjema

Denne spørreundersøkelsen er knyttet til bacheloroppgaven min som har som formål å få innblikk i personalets opplevelse rundt å være ute med de yngste barna, og hvilke faktorer som kan påvirke disse tankene. I denne sammenhengen betyr "de yngste barna" ett-åring.

1. Kjønn

- Mann
- Kvinne
- Annet
- Vil ikke oppgi

2. Hvor lang yrkeserfaring har du i barnehage? Oppgi antall år

3. Hvilken type barnehage jobber du i?

- Naturbarnehage
- Avdelingsbarnehage
- Baseorientert barnehage
- Annet: _____

4. Stilling

- Pedagogisk leder
- Vikar
- Assistent
- Barnehagelærer
- Fagarbeider
- Barne- og ungdomsarbeider
- Annet: _____

5. Har du erfaringer fra barndommen med natur- og friluftsliv? Utdyp

6. Hvilke natur- og friluftaktiviteter benytter du deg for øyeblikket av?

7. Hvor, hvor ofte og hvor lenge av gangen er dere ute med ett-åringene? (Med ute menes både utetid og tur. Gjerne fortell om det varierer i tråd med årstider eller lignende)

**8. Er det noe du opplever som gøy/positivt å gjøre ute sammen med ett-åringene?
Utdyp**

9. Hva synes du er utfordrende med å være ute sammen med ett-åringene? Hvilke faktorer påvirker disse utfordringene?

10. På en skala fra 1-6, hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad; hvor godt kjenner du deg igjen i følgende påstand: «Jeg synes det er utfordrende å være ute med ett-åringene i barnehagen». Ring rundt, og utdyp gjerne dersom du ønsker det.

1 2 3 4 5 6

I liten grad

I stor grad

11. På en skala fra 1-6, hvor 1 er i liten grad og 6 er i stor grad; I hvor stor grad liker du å være ute med ett-åringene i barnehagen? Ring rundt, og gjerne utdyp dersom du ønsker det.

1 2 3 4 5 6

I liten grad

I stor grad

12. Er det ellers noe du ønsker å tilføye?

7.2 Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Personalets opplevelse med de yngste barna ute»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å avdekke personalets opplevelser rundt å være ute med de yngste barna. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å avdekke hvordan personalet opplever å være ute med de yngste barna, og finne ut mer om hva som ligger bak disse tankene. Dette ved å gjennomføre en spørreundersøkelse til et variert utvalg av personalet innenfor noen ulike avdelinger som jobber med de yngste barna, altså ett-åring. På denne måten kan en få et bredt innblikk i hvilke opplevelser personalet har rundt dette. Bacheloroppgaven har innlevering 28.04.23.

Problemstillingen er «Hvordan opplever personalet å arbeide med de yngste barna ute? Hvilke faktorer påvirker disse tankene?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du fyller ut et spørreskjema, og du gir meg tillatelse til å ta i bruk disse svarene i min bacheloroppgave. Det vil ta deg ca. 15 minutter, hvor noen spørsmål krever avkrysning, mens andre spørsmål krever noe mer utfyllende svar hvor du skriver i fri boks. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om dine tanker om å være ute med de yngste, som hva du liker å gjøre, og hva du kanskje synes er utfordrende. Dette vil gi meg en innsikt i personalets opplevelse rundt å være ute med de yngste, og hvilke faktorer som kan påvirke dette.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 28.06.2023.

Med vennlig hilsen

Victoria Elise Vinje Brist

Veiledere:

Marit Heldal

mhe@dmmh.no

Per-Arvid Wold

paw@dmmh.no

Student:

Victoria Elise Vinje Brist

vevb41@gmail.com

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Personalets opplevelse med de yngste barna ute». Jeg samtykker til:

å delta i spørreundersøkelse

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.